Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2024/2030(DEC)

21.2.2025

STANOVISKO

Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť

pre Výbor pre kontrolu rozpočtu

k absolutóriu za plnenie rozpočtu agentúr Európskej únie za rozpočtový rok 2023
(2024/2030(DEC))

Spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

STANOVISKO

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre kontrolu rozpočtu, aby ako gestorský výbor zaradil do svojho návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto body:

A. keďže v článku 8 ZFEÚ sa uvádza, že Únia sa vo všetkých svojich činnostiach zameriava na odstránenie nerovností a podporu rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami, čím sa zavádza uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti; keďže rodová rovnosť sa musí začleniť do všetkých politík a činností EÚ, a to aj prostredníctvom rodového rozpočtovania na všetkých úrovniach rozpočtového procesu; keďže rovnosť je podľa Lisabonskej zmluvy základným právom a prioritou Únie a dosiahnutie rodovej rovnosti je pre dodržiavanie týchto práv kľúčové; keďže Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) má ústrednú úlohu pri podpore inštitúcií Únie a členských štátov pri dosahovaní tohto cieľa keďže cieľom EIGE je prispievať k presadzovaniu rodovej rovnosti a posilňovať ju vrátane uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých politikách EÚ, čo je úloha, pri plnení ktorej sa ukázal ako dôležitý a efektívny; keďže sa preto zdôrazňuje, že EIGE musí mať k dispozícii dostatočné a stabilné finančné a ľudské zdroje na plnenie svojich úloh;

B. keďže EIGE bol zriadený s cieľom prispievať k presadzovaniu rodovej rovnosti v Únii vrátane uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých príslušných politikách Únie a v nadväzujúcich národných politikách a posilňovať ho, bojovať proti rodovej diskriminácii a zvyšovať informovanosť občanov Únie o rodovej rovnosti;

C. keďže hlavné poslanie EIGE sa zameriava na dosiahnutie rodovej rovnosti v EÚ prostredníctvom výskumu, zhromažďovania a oznamovania údajov a vývoja metód na zlepšenie štatistiky a zberu údajov, merania stavu rodovej rovnosti na úrovni EÚ aj členských štátov, vývoja metodických nástrojov a poskytovania technickej podpory pre uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a spolupráce s inštitúciami EÚ, jej členskými štátmi, agentúrami EÚ, medzinárodnými organizáciami, akademickou obcou, občianskou spoločnosťou a ďalšími zainteresovanými stranami;

D. keďže index rodovej rovnosti za rok 2023 pre Európsku úniu (EÚ) po prvýkrát prekročil 70 bodov, čo predstavuje mierne zvýšenie o 1,6 bodu od roku 2022; keďže nárast celkového skóre EÚ predstavuje najvyšší medziročný nárast od prvého vydania indexu v roku 2013; keďže niektoré oblasti vykazujú známky regresie, najmä v ekonomickej a príjmovej metrike;

E. keďže v roku 2023 bola práca inštitútu EIGE zameraná na dve tematické priority: Európsku zelenú dohodu a rodovo motivované násilie; keďže krízy zhoršujú zraniteľnosť žien a ich vystavenie násiliu, zintenzívňujú existujúce štrukturálne nerovnosti a zhoršujú všetky druhy rodovo motivovaného násilia vrátane fyzického, sexuálneho a psychického násilia; keďže dodržiavanie zásady uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, zohľadnenia rodového hľadiska a skúmanie vplyvu všetkých politík na ženy sú kľúčovými aspektmi dosahovania rodovej rovnosti; keďže ženy sú nedostatočne zastúpené vo vedúcich pozíciách v politike v oblasti klímy, keďže muži stále plnia 67 % rozhodovacích úloh súvisiacich s klímou; keďže EIGE poukázal aj na

to, že ženy sú nedostatočne zastúpené pri tvorbe a rozvoji čistých inovácií; keďže to má pridanú hodnotu pre tvorbu európskych politík;

F. keďže rodová rovnosť v Únii je obzvlášť ovplyvnená dôsledkami ruskej útočnej vojny proti Ukrajine, krízou životných nákladov, ktorá sa neúmerne dotýka žien, a odmietavým postojom k rodovej rovnosti a právam žien; keďže to ešte viac prehlbuje nerovnosti; keďže činnosť EIGE sa zamerala aj na rodovo podmienené násilie, a to prácou na celoeurópskom prieskume rodovo podmieneného násilia s cieľom odstrániť desaťročie trvajúci nedostatok údajov o výskyte násilia páchaného na ženách v EÚ; keďže EIGE sa usiluje o poskytovanie dôkazov o rodovo podmienenom násilí, ktoré môžu podporiť EÚ a členské štáty (a iné krajiny) v ich úsilí o odstránenie všetkých foriem násilia;

G. keďže agentúry EÚ, ako je EIGE, prispievajú k vykonávaniu politík EÚ a usilujú sa o rozvoj udržateľnejšej, inkluzívnejšej a konkurencieschopnejšej Európy v prospech všetkých občanov EÚ; keďže tieto agentúry sú decentralizované, a teda nezávislé pri vypracúvaní svojich pracovných programov;

1. zdôrazňuje, že hospodárske, sociálne, pracovné a rodové nerovnosti v rámci členských štátov a medzi nimi sa za posledné desaťročie prehĺbili; pripomína dôležitú úlohu, ktorú zohráva EIGE pri pochopení a riešení rozsahu a príčin rodovej nerovnosti v EÚ; konštatuje, že napriek pretrvávajúcemu nedostatku zamestnancov EIGE stále dosahuje vysokú úroveň plnenia rozpočtu, pričom v roku 2023 miera viazaných rozpočtových prostriedkov dosiahla až 98 % a miera platobných rozpočtových prostriedkov 83 %; blahoželá inštitútu EIGE k dosiahnutiu 92,76 % cieľov jeho pracovného programu; konštatuje, že index rodovej rovnosti za rok 2023 sa zameral na to, ako rodové rozdiely ovplyvňujú úsilie o zelenú transformáciu, najmä v odvetviach, ako je energetika, inovácie v zelených technológiách a v doprave, a ako sú nimi ovplyvnené, a víta iniciatívy EIGE, ktoré tento jav objasňujú;

2. konštatuje, že inštitút EIGE bol zriadený ako centrum odborných znalostí EÚ v oblasti rodovej rovnosti s cieľom vykonávať nezávislý výskum a zdieľať osvedčené postupy na odstránenie diskriminácie na základe pohlavia, kombinovať výskum, údaje a nástroje s cieľom pomáhať EÚ a jej členským štátom pri navrhovaní inkluzívnych a rodovo transformačných politík a pri začleňovaní rodovej rovnosti do všetkých politík; zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby Únia pokročila v oblasti rodovej rovnosti vzhľadom na prebiehajúce krízy, ako sú klimatická kríza, vojny, odmietavé postoje k rodovej rovnosti a protidemokratické hnutia, ako aj rozšírené rodovo motivované násilie; zdôrazňuje, že riešenie odmietavých postojov a rodovo podmieneného násilia nemožno oddeliť od riešenia hospodárskych a sociálnych nerovností; vyzýva EIGE, aby ako základnú súčasť svojho poslania uprednostňoval výskum a odporúčania, ktoré sa zameriavajú na zníženie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov, zlepšenie prístupu žien ku kvalitným pracovným miestam a zabezpečenie ich ekonomickej nezávislosti; pripomína v tejto súvislosti, že rozdiely v odmeňovaní žien a mužov v EÚ predstavujú 13 % a rozdiely v dôchodkoch 29 %, čo má vplyv na blahobyt žien v spoločnosti; konštatuje, že ženy v EÚ zažívajú aj ohrozenie svojich základných práv a telesnej autonómie, keďže pretrvávajú útoky proti sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam vrátane práva na umelé prerušenie tehotenstva; opakuje, že ženy sú tiež neprimerane zasiahnuté klimatickou krízou a vojnami a konfliktami;

3. uznáva vysokú úspešnosť EIGE pri vypracovaní opatrení a komunikačných kampaní o rodovej rovnosti a zdôrazňuje jeho význam pri vytváraní povedomia;

4. zdôrazňuje, že je dôležité obnoviť opatrenia na uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti, ktoré nedosiahli 100 % úspešnosť, najmä z procesných dôvodov;

5. zdôrazňuje dôležitý výskum EIGE, ktorý ukazuje, že násilie je dôsledkom nerovností, ktoré sa týkajú všetkých žien, ale že niektoré skupiny žien sú zraniteľnejšie voči násiliu, ako napríklad ženy so zdravotným postihnutím; vyzýva inštitút EIGE, aby sa naďalej zaoberal touto naliehavou otázkou;

6. uvádza, že inštitút EIGE už považuje násilie páchané na ženách za jedno z najzávažnejších porušení ľudských práv v spoločnosti;

7. súhlasí s inštitútom EIGE, ktorého výskum dospel k záveru, že ženy a dievčatá so zdravotným postihnutím sú často viac ohrozené dopravnou chudobou z dôvodu obmedzenej cenovej dostupnosti, všeobecnej dostupnosti a prístupnosti dopravy;

8. víta zistenia inštitútu EIGE v oblasti rodovej rovnosti, v ktorých sa Chorvátsko a Grécko uvádzajú ako krajiny s najvyšším podielom žien medzi pracovníkmi zapojenými do výskumu a inovácií v obchodných podnikoch v odvetviach elektrickej energie, plynu a zásobovania vodou; konštatuje, že tieto informácie sú užitočné pri riešení príčin rodovej nerovnosti na trhu s energiou;

9. konštatuje, že zvýšenie nákladov na zamestnancov inštitútu EIGE o 8,5 % možno pripísať pretrvávajúcej vysokej miere inflácie, ako aj indexácii platov vo výške 2,7 % a že priemerný počet zamestnancov zostal na úrovni 45; konštatuje, že boli uzavreté zmluvy s dvoma zmluvnými zamestnancami, ktoré sú financované na základe dohody o príspevku z IPA s Generálnym riaditeľstvom Komisie pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení; konštatuje, že v článku 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1922/2006 z 20. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje Európsky inštitút pre rodovú rovnosť sa uvádza, že EIGE by mal fungovať nezávisle vo verejnom záujme; pripomína, že úlohou inštitútu EIGE je zbierať, analyzovať a šíriť informácie o rodovej rovnosti, vytvárať, analyzovať, hodnotiť a šíriť metodické nástroje na podporu integrácie rodovej rovnosti do politík Únie a do vnútroštátnych politík; berie na vedomie pretrvávajúci nedostatok zamestnancov inštitútu EIGE, ako to vyplýva zo zistení druhého externého hodnotenia; zdôrazňuje svoje výzvy, aby sa EIGE pridelili potrebné rozpočtové a personálne zdroje, aby mohol plniť svoje úlohy, a to aj v reakcii na rastúce naliehavé požiadavky, technickú pomoc a žiadosti o jeho služby;

10. pripomína, že EIGE bol zriadený s cieľom pomáhať európskym inštitúciám a členským štátom pri začleňovaní rodovej rovnosti do všetkých ich politík a v boji proti diskriminácii na základe pohlavia prostredníctvom poskytovania aktuálnych štúdií, čím významne prispieva k úsiliu o dosiahnutie skutočnej rodovej rovnosti;

11. víta pokračujúcu spoluprácu medzi inštitútom EIGE a Výborom pre práva žien a rodovú rovnosť (FEMM), najmä príspevok inštitútu k prebiehajúcemu úsiliu výboru týkajúcemu sa rodovo podmieneného násilia, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov, vplyvu kríz na ženy, uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a tvorby rozpočtu; dôrazne podporuje

práca inštitútu, ktorá umožňuje výboru riadne vykonávať svoju činnosť; zdôrazňuje dôležitosť dostupnosti spoľahlivých údajov rozčlenených podľa pohlavia, aby bolo možné tvoriť politiky založené na faktoch; konštatuje, že EIGE môže byť cenným prínosom pre všetky výbory Európskeho parlamentu a iné agentúry EÚ pri lepšom začleňovaní hľadiska rodovej rovnosti do všetkých politík a opatrení EÚ; vyzýva EIGE, aby vo svojom výskume a pri tvorbe politík prijal prierezový rámec s cieľom riešiť väčšie sociálne a ekonomické znevýhodnenie, ktorému čelia ženy z marginalizovaných skupín vrátane žien inej farby pleti, migrantiek, osôb so zdravotným postihnutím a LGBTIQA+ osôb; zdôrazňuje dôležitosť dostupnosti spoľahlivých údajov rozčlenených podľa pohlavia, aby bolo možné tvoriť politiky založené na faktoch;

12. zastáva názor, že na základe aktuálne dostupných údajov možno riaditeľke EIGE udeliť absolutórium za plnenie rozpočtu inštitútu za rozpočtový rok 2023.

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI INFORMÁCIE

Predsedníčka v úlohe spravodajkyne výboru požiadaného o stanovisko na vlastnú zodpovednosť vyhlasuje, že informácie jej neposkytol žiadny subjekt ani osoba, ktoré treba uviesť v tejto prílohe podľa článku 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VÝBOROM POŽIADANÝM O STANOVISKO

Dátum prijatia	18.2.2025
Výsledok záverečného hlasovania	+: 27 –: 10 0: 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Poslanci, na ktorých sa vzťahuje článok 216 ods. 7 rokovacieho poriadku, prítomní na záverečnom hlasovaní	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VÝBOROM POŽIADANÝM O STANOVISKO

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Vysvetlenie použitých znakov:
+ : za
- : proti
0 : zdržali sa hlasovania